ePublishing
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης

Τόμ. 2015, Αρ. 2 (2015)

Λειτουργίες νόησης και λόγου στη συμπεριφορά, στην εκπαίδευση και στην ειδική αγωγή: Πρακτικά 5ου Συνεδρίου

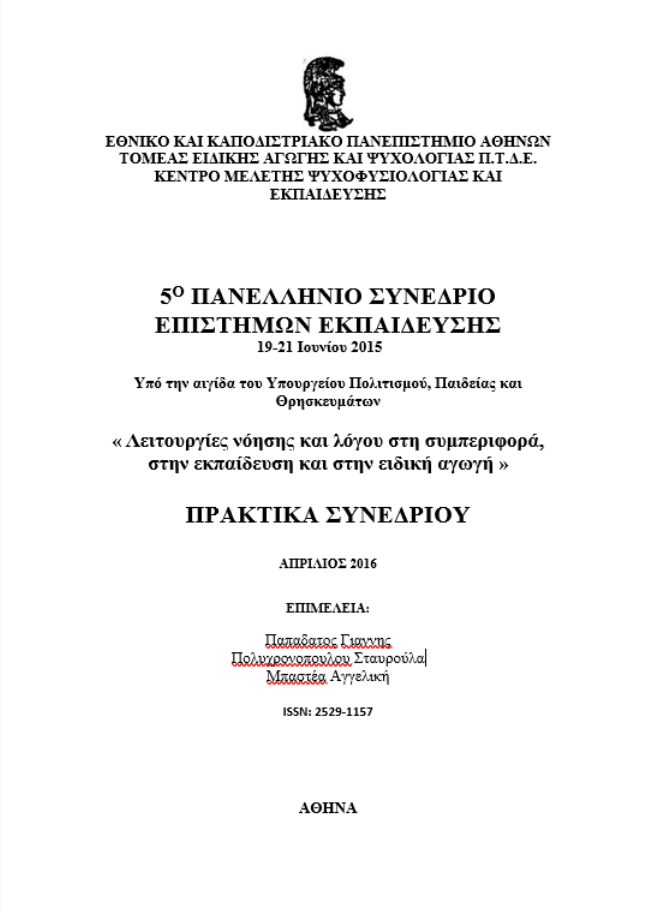

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ Π.Τ.Δ.Ε.
ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΨΥΧΟΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

5ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
19-21 Ιουνίου 2015

Υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων

« Λειτουργίες νόησης και λόγου στη συμπεριφορά, στην εκπαίδευση και στην ειδική αγωγή »

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2016

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

Παπαδάτος Γιάννης
Πολυχρονοπούλου Σταυρούλα
Μπαστέα Αγγελική

ISSN: 2529-1157

ΑΘΗΝΑ

Υποστήριξη μαθητών με σύνδρομο Asperger : Βασικές αρχές μειονεξίας-Στρατηγικές παρέμβασης. Μελέτη περίπτωσης μαθητή Α' δημοτικού με Asperger

Χριστογιάννος Μαυράκης, Παναγιώτα Γαζή

doi: 10.12681/edusc.169

Βιβλιογραφική αναφορά:

Μαυράκης Χ., & Γαζή Π. (2016). Υποστήριξη μαθητών με σύνδρομο Asperger : Βασικές αρχές μειονεξίας-Στρατηγικές παρέμβασης. Μελέτη περίπτωσης μαθητή Α' δημοτικού με Asperger. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, *2015*(2), 834–841. https://doi.org/10.12681/edusc.169

https://epublishing.ekt.gr | **e-Εκδότης:** EKT | **Πρόσβαση:** 27/04/2024 16:51:33

Υποστήριξη μαθητών με σύνδρομο Asperger : Βασικές αρχές μειονεξίας-Στρατηγικές παρέμβασης. Μελέτη περίπτωσης μαθητή Α' δημοτικού με Asperger

Μαυράκης Χριστόγιαννος
Πτυχιούχος Νηπιαγωγός, Εξειδίκευση Ειδικής Αγωγής Κέντρου Μελέτης Ψυχοφυσιολογίας & Εκπαίδευσης, Μεταπτυχιακός φοιτητής: MA Special Education Needs

Γαζή Παναγιώτα
Πτυχιούχος Παιδαγωγός (Τ.Ε.Α.Π.Η.), Εξειδίκευση Ειδικής Αγωγής Κέντρου Μελέτης Ψυχοφυσιολογίας & Εκπαίδευσης, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια: MBA in International Business

Περίληψη

Το σύνδρομο Asperger αποτελεί μια από τις εκφάνσεις των διάχυτων αναπτυξιακών διαταραχών και καθιστά ένα αυτιστικό άτομο να είναι υψηλά λειτουργικό. Χαρακτηρίζεται από ποιοτική εξασθένιση της κοινωνικής αλληλεπίδρασης, της κοινωνικής φαντασίας αλλά και της κοινωνικής επικοινωνίας, από στερεότυπα και περιορισμένα πρότυπα συμπεριφοράς, δραστηριοτήτων και ενδιαφερόντων, και καμία κλινικά σημαντική καθυστέρηση στη γνωστική ανάπτυξη ή γενική καθυστέρηση στη γλώσσα. Μπορούν, όμως, κάλλιστα να υπάρχουν και δευτερογενείς μειονεξίες σε πολλαπλά επίπεδα, όπως η έκπτωση στον συναισθηματικό, κοινωνικό, επικοινωνιακό και γνωστικό άξονα. Το σύνδρομο αυτό, πλέον, μπορεί να διαγνωσθεί ακόμα και πριν την ηλικία των 3 ετών, κάτι το οποίο καθιστά σαφές πως όσο πιο νωρίς προτρέξει ένας γονέας για τη διάγνωση, τόσο περισσότερες πιθανότητες υπάρχουν για μία ενδεχόμενη λειτουργική αποκατάσταση του συνδρόμου.

Σκοπός της συγκεκριμένης εργασίας είναι η περιγραφική προσέγγιση των κύριων χαρακτηριστικών των παιδιών με Asperger, κυρίως μέσα από τη μελέτη ενός μαθητή με το εν λόγω σύνδρομο. Επί προσθέτως, η καταγραφή στρατηγικών παρέμβασης στην κατ' οίκον διδασκαλία, σε μαθησιακό επίπεδο, μια και η διαφοροποίηση του από τις υπόλοιπες διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές τονίζει την σημασία εύρεσης ενός νέου διαφορετικού τρόπου αντιμετώπισης του. Παρατηρήσεις, συμπεράσματα, στρατηγικές που μπορούν να έχουν συμβουλευτικό ρόλο στο έργο ενός εκπαιδευτικού, που σχετίζεται με παιδιά με το σύνδρομο αυτό. Συμπληρωματικά, καταγράφονται στοιχεία, με στόχο την ενίσχυση της συμβουλευτικής γονέων των παιδιών με Asperger.

Λέξεις-Κλειδιά: Asperger, χαρακτηριστικά, μελέτη περίπτωσης, παρέμβαση, συμβουλευτική

Abstract

The Asperger Syndrom consists one of the aspects of the Pervasive Developmental Disorders (PDDs) and makes an autistic person highly functional. It is characterized by qualitative weakness of social interaction, social imagination and social communication due to lack of stereotypes and behavioral norms, activities and interests, while at the same time, clinically, there is no important delay in knowledge development or in language development. However, there can be secondary disabilities in multiple levels, such as emotional, social and knowledge deficits. This

syndrome, nowadays, can be diagnosed even before the age of three, and this makes clear that the earlier a parent gets the diagnosis, the more possible is the functional rehabilitation of the syndrome.
The target of this assignment is the descriptive approach of the main characteristics of children with Asperger Syndrome, mainly via the observation of one student with this syndrome. In addition, the detection of intervention strategies in tutoring (private lessons at home) at learning level since the difference of the syndrome from the others PDDs highlights the importance of finding a new way of its confrontation. Also, observations, conclusions, strategies which can play a consulting role in a teacher's work with Asperger students are included. Sypplementarily, there are written data as far as parental consulting is concerned regarding Asperger Syndrome.

Key Words: Asperger, characteristics, case study, intervention, consulting

Θεωρητικό μέρος εισήγησης

Φάσμα αυτισμού:

Το Αυτιστικό Φάσμα, που συνήθως απλουστευμένα καλείται Αυτισμός ή Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές (Δ.Α.Δ.), περιλαμβάνει τα εξής σύνδρομα:

1. Αυτισμός της παιδικής ηλικίας,
2. Άτυπος αυτισμός,
3. Σύνδρομο Rett.
4. Άλλη αποργανωτική διαταραχή της παιδικής ηλικίας,
5. Διαταραχή υπερδραστηριότητας σχετιζόμενη με νοητική καθυστέρηση και στερεότυπες κινήσεις,
6. Σύνδρομο Asperger
7. Διάχυτη αναπτυξιακή διαταραχή, μη προσδιοριζόμενη αλλιώς.

Τι ονομάζουμε σύνδρομο Asperger;

- Το σύνδρομο Άσπεργκερ είναι μια ισόβια διαταραχή που επηρεάζει το πώς το άτομο αντιλαμβάνεται τον κόσμο, επεξεργάζεται τις πληροφορίες που λαμβάνει και αλληλεπιδρά με άλλα άτομα. Αποτελεί όπως και ο κλασικός αυτισμός μια «διαταραχή φάσματος», επειδή επηρεάζει τα άτομα με πολλούς διαφορετικούς τρόπους και σε ποικίλο βαθμό.
- Ενώ υπάρχουν πολλές ομοιότητες ανάμεσα στο σύνδρομο Άσπεργκερ και τον κλασικό αυτισμό, τα άτομα με Άσπεργκερ έχουν λιγότερα προβλήματα με τη λεκτική επικοινωνία και έχουν συνήθως μέση ή και ανώτερη νοημοσύνη. Δεν υποφέρουν συνήθως από τις μαθησιακές δυσκολίες που συνδέονται με τον αυτισμό, αλλά ενδέχεται να παρουσιάσουν συγκεκριμένα μαθησιακά προβλήματα όπως δυσλεξία, δυσπραξία ή άλλες καταστάσεις, όπως διαταραχή ελλειμματικής προσοχής - υπερκινητικότητα (ΔΕΠ-Υ).
- Με την κατάλληλη υποστήριξη, τα άτομα με Άσπεργκερ είναι απόλυτα ικανά να ζήσουν μια ολοκληρωμένη και ανεξάρτητη ζωή.

Γνωριμία με το σύνδρομο Asperger:
Αίτια συνδρόμου:

- Τα ακριβή αίτια του αυτισμού δεν είναι γνωστά και συνεχίζουν να αποτελούν μέχρι και σήμερα αντικείμενο κλινικών ερευνών. Οι μελέτες υποδεικνύουν πως ένας συνδυασμός παραγόντων, τόσο γενετικών όσο και περιβαλλοντικών, μπορεί να

ευθύνεται για τις αλλαγές στη νευροβιολογική εξέλιξη του εγκεφάλου που σχετίζονται με την εμφάνιση του συνδρόμου Asperger .

- Το δεδομένο συμπέρασμα είναι πάντως ότι το σύνδρομο Άσπεργκερ δεν οφείλεται στην ανατροφή του ατόμου ή την κοινωνικοοικονομική του κατάσταση. Επομένως αυτό σημαίνει πως άτομα από οποιαδήποτε γεωγραφική περιοχή, εθνικότητα, κοινωνική τάξη, οικονομική ευμάρεια και θρησκεία μπορούν να διαθέτουν το σύνδρομο αυτό.
- Λόγω του ότι τα χαρακτηριστικά του συνδρόμου αυτού διαφέρουν από τον κλασικό αυτισμό, αλλά και ποιοτικά από άτομο σε άτομο, η διάγνωση του Asperger είναι δύσκολη. Σε πολλές περιπτώσεις τα χαρακτηριστικά αυτά μπορεί να διαγνωσθούν ακόμα και μετά την ενηλικίωση. Συνήθως επίσημη διάγνωση μπορεί να γίνει από ψυχιάτρους ή κλινικούς ψυχολόγους. Η διάγνωση όμως, οφείλει να είναι όσο πρωιμότερη γίνεται, ώστε το άτομο να έχει πρόσβαση σε οποιαδήποτε υποστηρικτική υπηρεσία και να βελτιωθεί η ζωή του ριζικά.

Επιδημιολογικά στοιχεία:

- Σύμφωνα με σύγχρονες έρευνες, τα επιδημιολογικά στοιχεία περιγράφουν μια συχνότητα εμφάνισης του συνδρόμου περίπου 1 στα 5.000 παιδιά.
- Η συχνότητα εμφάνισης του συνδρόμου ανάμεσα σε αγόρια και κορίτσια είναι 3-4 :1 υπέρ των αγοριών, μαρτυρώντας έτσι μια επιρρέπεια των αγοριών στην εν λόγω μειονεξία, για άγνωστους μέχρι στιγμής λόγους.
- Η ανίχνευση και αντίστοιχα διάγνωση του συνδρόμου γίνεται συνήθως εμφανής, όταν το παιδί πάει στο σχολείο.

Βασικά Χαρακτηριστικά Συνδρόμου:

- Το Asperger χαρακτηρίζεται πολλές φορές και ως «κρυφή διαταραχή», δηλαδή είναι μια υποβόσκουσα διαταραχή, η οποία δεν είναι εμφανής από τα πρώτα χρόνια ζωής ενός παιδιού και φυσικά, δεν φαίνεται μέσω της εξωτερικής του εμφάνισης.
- Τα βασικά χαρακτηριστικά αυτού σχετίζονται με τρεις τομείς:

α) Την κοινωνική αλληλεπίδραση,
β) την κοινωνική επικοινωνία,
γ) την κοινωνική φαντασία.

Τα παραπάνω χαρακτηριστικά διαφέρουν ποιοτικά από άτομο σε άτομο και ο βαθμός εμφάνισής τους δεν είναι δεδομένος για κάθε παιδί.

α)Δυσκολίες κατά την κοινωνική αλληλεπίδραση:

- Τα άτομα με το σύνδρομο αυτό επιζητούν πολύ την κοινωνική συναναστροφή, όμως δυσκολεύονται να δημιουργήσουν και να διατηρήσουν μια φιλική σχέση. Συναισθηματικά αυτό το χαρακτηριστικό τους γεμίζει άγχος, έχοντας ως φόβο τη ματαίωση. Έτσι, λοιπόν, ένα παιδί με Asperger μπορεί:

- Να θέλει να κάνει φίλους, αλλά να μη διαθέτει τις απαιτούμενες δεξιότητες για να δημιουργήσει και να διατηρήσει φιλίες,
- να μην καταλαβαίνει τα συμβατικά «κοινωνικά σήματα» ή τους άγραφους κοινωνικούς κανόνες συμπεριφοράς,
- να συμπεριφέρεται με κοινωνικά ακατάλληλο τρόπο, με αποτέλεσμα να μη γίνεται αποδεκτός από συνομηλίκους,
- να είναι κοινωνικά απομονωμένο,
- να βρίσκει τη συμπεριφορά των άλλων ανθρώπων απρόβλεπτη, αγχωτική και να μην ταιριάζει στη δική τους ιδιοσυγκρασία.

β)Δυσκολίες κατά την Κοινωνική Επικοινωνία:

- Τα άτομα με Άσπεργκερ δυσκολεύονται να εκφραστούν συναισθηματικά και κοινωνικά. Ένα τέτοιο άτομο μπορεί:
- Να δυσκολεύεται να αντιληφθεί τη σημασία της μη λεκτικής επικοινωνίας όπως χειρονομίες, εκφράσεις προσώπου και στάση σώματος,
- να μη γνωρίζει πότε να αρχίσει ή να δώσει τέλος σε μια συζήτηση,
- να μιλά με μονότονη μη εκφραστική φωνή και να μην κατανοεί τη σημασία της αλλαγής τόνου,
- να αντιλαμβάνεται τα νοήματα πάντα κυριολεκτικά και να δυσκολεύεται στην αναγνώριση αστείων, μεταφορών και ειρωνείας,
- να έχει επιφανειακά τέλειο λόγο που όμως τείνει να είναι τυπικός και σχολαστικός, χρησιμοποιώντας στερεότυπες φράσεις ξανά και ξανά.

γ)Δυσκολίες με την Κοινωνική Φαντασία:

- Τα άτομα με Άσπεργκερ διαθέτουν φαντασία με τη συμβατική έννοια του όρου, αλλά αντιμετωπίζουν δυσκολίες με την κοινωνική φαντασία. Αυτό σημαίνει ότι ένα τέτοιο άτομο μπορεί:
- Να δυσκολεύεται να φανταστεί εναλλακτικά κοινωνικά σενάρια και να προβλέψει τι θα συμβεί κατά την εξέλιξη μιας κοινωνικής επαφής,
- να δυσκολεύεται να ερμηνεύσει τα λόγια, τις πράξεις και τα συναισθήματα των άλλων, γιατί ο τρόπος σκέψης τους είναι δύσκαμπτος (δεν διαθέτουν κοινωνική ενσυναίσθηση μέσω συναισθηματικής νοημοσύνης),
- να έχει περιορισμένα ενδιαφέροντα με τα οποία ασχολείται σχολαστικά και επαναλαμβανόμενα (στερεότυπα ενδιαφέροντα και δραστηριότητες),
- να επιμένει σε συγκεκριμένες ρουτίνες οποιουδήποτε είδους.

Άλλα συνοδά χαρακτηριστικά:

- **Εμμονή σε ρουτίνες:** Τα άτομα με Asperger ακολουθούν επαναλαμβανόμενους τρόπους συμπεριφοράς, καθώς προσπαθούν να αποφύγουν απρόσμενες αλλαγές και να καταστήσουν τον κόσμο τους λιγότερο αγχωτικό και περισσότερο προβλέψιμο. Κάθε αλλαγή, μη αναμενόμενη, μπορεί να τους αγχώσει, να τους αναστατώσει, ακόμα και να τους μπερδέψει. Π.χ. ακολουθούν συγκεκριμένο δρόμο για το σχολείο, διαβάζουν με συγκεκριμένη σειρά τα μαθήματα τους.
- **Ειδικά ενδιαφέροντα:**Τα άτομα με Asperger αναπτύσσουν ένα έντονο ενδιαφέρον, σχεδόν εμμονικό, με συγκεκριμένες δραστηριότητες. Η ενασχόληση αυτή συνήθως είναι ισόβια, δηλαδή ασχολούνται για όλη τους τη ζωή πολύ συχνά, με αποτέλεσμα να εξειδικεύονται πλήρως πάνω σε αυτόν τον τομέα και να γίνονται αυθεντίες. Π.χ. εμμονική ενασχόληση με την κατασκευή αυτοκινήτων, ηλεκτρικών μηχανημάτων κτλ.
- **Αισθητηριακές δυσκολίες:**Τα άτομα με Άσπεργκερ μπορεί να έχουν αισθητηριακές δυσκολίες σε σχέση με μία ή περισσότερες αισθήσεις (όραση, ακοή, όσφρηση, γεύση, αφή). Ο βαθμός δυσκολίας διαφέρει από το ένα άτομο στο άλλο. Συχνά όμως οι αισθήσεις ενός ατόμου με Άσπεργκερ είναι είτε ιδιαίτερα έντονες (υπερευαισθησία) είτε άτονες (υποευαισθησία). Ζωηρά φώτα, δυνατοί θόρυβοι, έντονες οσμές και ασυνήθιστες υφές υλικών μπορεί να δημιουργήσουν αισθήματα ανασφάλειας ή ταραχής ή και άγχος σε άτομα με Άσπεργκερ. Πολλές φορές τα άτομα αυτά αναπτύσσουν μηχανισμούς, οι οποίοι τους βοηθούν να αντιμετωπίζουν τις στρεσογόνες αυτές καταστάσεις. Π.χ. κλείνουν τ' αυτιά τους ή τα μάτια τους, αποχωρούν από το δυσμενή γι' αυτούς χώρο.

Μελέτη περίπτωσης Μαθητή Α' Δημοτικού: Γιώργος Δ.

Περιγραφή βασικών χαρακτηριστικών μαθητή.

Βασικά χαρακτηριστικά μαθητή σε ότι αφορά την κοινωνική αλληλεπίδραση:

- ✓ Είναι ένα κοινωνικό παιδί και επιζητά πολύ την κοινωνική συναναστροφή.
- ✓ Δυσκολεύεται να δημιουργήσει μια φιλική σχέση και να τη διατηρήσει. Έχει μεν φίλους με τους οποίους συναναστρέφεται σε καθημερινή βάση, μα δεν επιδιώκει την απόκτηση νέων δεσμών. Παραμένει στην ασφάλεια των ήδη υπαρχουσών σχέσεων.
- ✓ Διαθέτει τις κατάλληλες δεξιότητες δημιουργίας φιλικών σχέσεων, αλλά αυτές κυρίως αναπτύσσονται σε περιβάλλον οικείο, ελεγχόμενο και προβλέψιμο από τον ίδιο, όπως πάρκο, σχολείο, κατοικία.
- ✓ Δεν του αρέσει να είναι κοινωνικά απομονωμένος.
- ✓ Πολλές φορές βρίσκει τη συμπεριφορά των άλλων συνομηλίκων απρόβλεπτη, αγχωτική χωρίς αυτή να ταιριάζει στη δική του ιδιοσυγκρασία, γι' αυτό και τείνει να προσαρμόζεται στις επιθυμίες-απόψεις τους, ώστε να είναι κοινωνικά αποδεκτός από τους άλλους και να μην απορριφθεί.

Βασικά χαρακτηριστικά μαθητή σε ό,τι αφορά την κοινωνική επικοινωνία:

- ✓ Δυσκολεύεται να εκφραστεί συναισθηματικά και κοινωνικά. Στο πλαίσιο αυτό έχει βοηθηθεί ιδιαίτερα από τις συναντήσεις με τον παιδοψυχολόγο.
- ✓ Του αρέσει ιδιαίτερα η κοινωνική επαφή, δηλαδή τα χάδια, τα φιλιά και οι αγκαλιές.
- ✓ Δυσκολεύεται να αντιληφθεί τη σημασία της μη λεκτικής επικοινωνίας όπως χειρονομίες, εκφράσεις προσώπου και στάση σώματος.
- ✓ Δεν γνωρίζει πότε να αρχίσει ή να δώσει τέλος σε μια συζήτηση.
- ✓ Μιλά με μονότονη μη εκφραστική φωνή και δεν κατανοεί τη σημασία της αλλαγής τόνου.
- ✓ Αντιλαμβάνεται τα νοήματα πάντα κυριολεκτικά και δυσκολεύεται στην αναγνώριση αστείων, μεταφορών και ειρωνείας.
- ✓ Έχει επιφανειακά τέλειο λόγο που όμως τείνει να είναι τυπικός και σχολαστικός, χρησιμοποιώντας στερεότυπες φράσεις ξανά και ξανά.

Βασικά χαρακτηριστικά μαθητή σε ό,τι αφορά την κοινωνική φαντασία:

- ✓ Διαθέτει φαντασία με τη συμβατική έννοια του όρου, αλλά αντιμετωπίζει δυσκολίες με την κοινωνική φαντασία. Βελτιώνεται σημαντικά με σταθερό και σταδιακό ρυθμό μέσα από τα κατ' οίκον μαθήματα, στα οποία δουλεύουμε μαζί.
- ✓ Δυσκολεύεται να φανταστεί εναλλακτικά κοινωνικά σενάρια και να προβλέψει τι θα συμβεί κατά την εξέλιξη μιας κοινωνικής επαφής. Βελτιώνεται σημαντικά με σταθερό και σταδιακό ρυθμό μέσα από τα κατ' οίκον μαθήματα, στα οποία δουλεύουμε μαζί.
- ✓ Δυσκολεύεται να ερμηνεύσει τα λόγια, τις πράξεις και τα συναισθήματα των άλλων, γιατί ο τρόπος σκέψης τους είναι δύσκαμπτος (δεν διαθέτουν κοινωνική ενσυναίσθηση μέσω συναισθηματικής νοημοσύνης). Βελτιώνεται σημαντικά με σταθερό και σταδιακό ρυθμό μέσα από συνεδρίες με παιδοψυχολόγο στο κέντρο που επισκέπτεται.
- ✓ Έχει περιορισμένα ενδιαφέροντα με τα οποία ασχολείται σχολαστικά και επαναλαμβανόμενα (στερεότυπα ενδιαφέροντα και δραστηριότητες).
- ✓ Επιμένει σε συγκεκριμένες ρουτίνες οποιουδήποτε είδους, ακόμα και στον τρόπο διεξαγωγής των μαθημάτων, στον τρόπο επεξήγησης των ασκήσεων από εμένα, στον τρόπο επίλυσης του.

Βασικά χαρακτηριστικά μαθητή σε ό,τι αφορά τα σύνοδα χαρακτηριστικά:

- ✓ **Εμμονή σε ρουτίνες:** Ακολουθεί πάντα επαναλαμβανόμενους τρόπους συμπεριφοράς σε οποιαδήποτε μορφή επικοινωνίας, όπως σε χαιρετισμούς, στον τρόπο διεξαγωγής του μαθήματος, στον τρόπο επεξήγησης των ασκήσεων, στην επανάληψη συγκεκριμένων (για εκείνον) αστείων.
- ✓ **Ειδικά ενδιαφέροντα:** Λατρεύει να ασχολείται, να παρατηρεί και να επεξεργάζεται αντικείμενα τα οποία κάνουν επαναλαμβανόμενες κυκλικές κινήσεις, π.χ. πλυντήριο, ανεμιστήρας.
- ✓ **Αισθητηριακές δυσκολίες:** Έχει αισθητηριακές δυσκολίες σε σχέση με μία ή περισσότερες αισθήσεις (όραση, ακοή, όσφρηση, γεύση, αφή). Ζωηρά φώτα, δυνατοί θόρυβοι, έντονες οσμές και ασυνήθιστες υφές υλικών μπορεί να τον ενοχλήσουν και να του προκαλέσουν φόβο (χαρακτηριστικό παράδειγμα η δόνηση του κινητού). Πολλές φορές εξωτερικοί ήχοι διασπούν έντονα την προσοχή του και προσπαθεί να κατανοήσει την πηγή και τη φύση του ήχου.

Βασικά χαρακτηριστικά μαθητή σε ό,τι αφορά το μαθησιακό πλαίσιο:

- ✓ Αγαπά τη γνώση και του αρέσει να μαθαίνει καινούριες γλωσσικές και μαθηματικές έννοιες.
- ✓ Εργατικός και πρόθυμος να διεκπεραιώσει πλήθος ασκήσεων.
- ✓ Συνεργάσιμος και υπεύθυνος απέναντι στις σχολικές υποχρεώσεις.
- ✓ Αργός ρυθμός πρόσκτησης της γνώσης.
- ✓ Η λεκτική νοημοσύνη του είναι σημαντικά καλύτερη εν συγκρίσει με την αντίστοιχη πρακτική.
- ✓ Η σκέψη του δεν είναι ευέλικτη και δύσκολα προσαρμόζεται σε αλλαγές ή αποτυχίες.
- ✓ Αδύναμη εργαζόμενη και βραχύχρονη μνήμη, σε αντίθεση με την ισχυρή μακρόχρονη μνήμη του.
- ✓ Ανάγκη καθοδηγητικού ρόλου του εκπαιδευτικού.
- ✓ Δυσκολία γενίκευσης της γνώσης και των εννοιών. Δυσκολία στην κατανόηση αφηρημένων και μεταφορικών εννοιών σ' αντίθεση με την συγκεκριμένη σκέψη.
- ✓ Διάσπαση ελλειμματικής προσοχής (ΔΕΠ), λόγω της επικέντρωσης τους σε άσχετα ερεθίσματα.
- ✓ Δυσκολία στην επίλυση προβλημάτων και στην οργάνωση.

Στρατηγικές παρέμβασης στη διαδικασία κατ' οίκον διδασκαλίας (Προετοιμασία μαθήματος):

- Δομημένη και πλήρως καθορισμένη διδασκαλία για κάθε ημέρα συνάντησης.
- Ενημέρωση του μαθητή σχετικά με την πορεία της διδασκαλίας, ώστε να είναι προετοιμασμένος για όλη τη διαδικασία του μαθήματος και να μην πλήττεται η ρουτίνα που έχει συνηθίσει να ακολουθεί.
- Οφείλουμε να παρέχουμε στο παιδί σταθερότητα και «μαθησιακή ασφάλεια», ώστε να συγκροτεί μια ισχυρή εικόνα αυτοπεποίθησης για τον εαυτό του.
- Διαμορφώνουμε με τέτοιο τρόπο το χώρο ώστε να μην παρέχονται ερεθίσματα στο μαθητή, τα οποία μπορούν να διασπάσουν εύκολα.
- Ο ρόλος του δασκάλου είναι απολύτως αναγκαίος σε αρχικά στάδια επεξήγησης, κατανόησης και αποκωδικοποίησης των επιμέρους ενοτήτων μάθησης. Σταδιακά οφείλει να αποστασιοποιείται από το μαθητή, ώστε να προωθεί την αυτονομία του.
- Προετοιμασία εξατομικευμένου εκπαιδευτικού υλικού με οπτική κυρίως οργάνωση, με στόχο την καλλιέργεια της οπτικής αντίληψης και σκέψης. Η οπτική σαφήνεια κάνει το μαθητή να είναι σε θέση να κατανοήσει καλύτερα το νόημα της δραστηριότητας.
- Ύπαρξη επιτονισμών στην προσωδία της φωνής μας και όχι μονότονη χροιά.

- Περιορίζουμε τις λεκτικές οδηγίες. Μιλάμε αργά, απολύτως κατανοητά, με σταθερό τόνο.
- Χρήση εξατομικευμένου εκπαιδευτικού υλικού με οπτική κυρίως οργάνωση, με στόχο την καλλιέργεια της οπτικής αντίληψης και σκέψης.
- Συνεχής επιβράβευση μαθητών ύστερα από γνωστικές κατακτήσεις και ανάπτυξη γνωστικών δεξιοτήτων.
- Δημιουργία καταστάσεων μαθησιακής συνεργασίας παιδαγωγού-μαθητή.
- Επινόηση «λεκτικών κινήσεων», π.χ. ένα ελαφρύ κτύπημα στον ώμο, όταν το παιδί δεν προσέχει.
- Απλοποίηση του μαθήματος, όταν το νόημά του είναι περίπλοκο.
- Ο εκπαιδευτικός οφείλει να είναι ήρεμος, προβλέψιμος στην συνδιαλλαγή του με το παιδί και να δείχνει υπομονή και κατανόηση.

Στρατηγικές παρέμβασης στη διαδικασία κατ' οίκον διδασκαλίας (Διαδικασία μαθήματος):

- Παροχή βοηθείας μόλις παρατηρηθούν δυσκολίες σε συγκεκριμένα πεδία.
- Κατανόηση και σεβασμό στην ανάγκη των μαθητών για διατήρηση της ρουτίνας.
- Εκπαίδευση αυτών των παιδιών σε θέματα δόμησης του λόγου, γραπτού και προφορικού, ώστε να μπορούν να επικοινωνούν καλύτερα με τους γύρω τους.
- Χρήση μικρών δομημένων ιστοριών με σκοπό τη βελτίωση των ικανοτήτων τους για συγγραφή μιας μικρής έκθεσης ιδεών. Με τον όρο «δομημένη ιστορία» εννοούμε την ιστορία, η οποία είναι δομημένη με βάση κάποιες ερωτήσεις (ποιος, πού, πότε, τι, πώς).
- Αφιερώνουμε πολλά μαθήματα με στόχο το παιδί να μάθει να εκφράζεται σε προφορικό επίπεδο, να γνωρίσει τον εαυτό του, να μιλά για τα συναισθήματα του, να μπαίνει στη θέση των άλλων, να αντιλαμβάνεται, να σχολιάζει. Χρήση οπτικού και ακουστικού υλικού, εικόνων, παιχνιδιών βοηθούν στην εν λόγω διαδικασία.
- Ενθαρρύνουμε συζητήσεις με το παιδί, ακούμε οποιοδήποτε προβληματισμό του ή ό,τι αυτό θέλει να μας πει.
- Παροχή βοήθειας και πληροφοριών από το διαδίκτυο και ειδικών βιβλίων προς τους γονείς.

Στρατηγικές παρέμβασης στη διαδικασία κατ' οίκον διδασκαλίας (Συμβουλευτική γονέων):

- Ενημερώνουμε τους γονείς, είτε μέσω συνομιλιών είτε και μέσω γραπτών αναφορών, για κάποια από τα χαρακτηριστικά του συνδρόμου, αν τυχόν οι ίδιοι τα αγνοούν και έχουν ανάγκη από μια αντίστοιχη ενημέρωση.
- Υπάρχει, αν όχι καθημερινή, συνεχής επικοινωνία με τους γονείς, ώστε να ενημερώνονται για το έργο που προσφέρουμε στο παιδί, την πρόοδο του, την εξέλιξή του.
- Δίνουμε συμβουλές στους γονείς σχετικά με τον τρόπο χειρισμού του παιδιού τους σε συγκεκριμένες καταστάσεις, π.χ. διαχείριση εκρήξεων θυμού.
- Δίνουμε ενθάρρυνση και ψυχική δύναμη στους γονείς, οι οποίοι πολλές φορές το έχουν πολύ μεγάλη ανάγκη. Επιτονίζουμε τα θετικά στοιχεία του παιδιού, χωρίς να παραποιούμε την πραγματικότητα ή να αποκρύπτουμε αληθινά στοιχεία.
- Κάθε φορέας που «εργάζεται» πάνω στο παιδί, οφείλει να συνεργάζεται με άλλους φορείς που κάνουν το ίδιο. Επομένως, θα υπάρχει θετική ενίσχυση στο έργο του παιδιού, αν χρειαστεί να συνεργαστούμε με τον εκπαιδευτικό του σχολείου, τον εργοθεραπευτή, τον προπονητή κλπ.

- Οφείλουμε να εξάρουμε τη διαφορετικότητα του παιδιού και να βρισκόμαστε πλάι τόσο σε αυτό, όσο και στην οικογένεια με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.
- Υπενθυμίζουμε στους γονείς τη σπουδαιότητα της συμμετοχής σε κοινωνικές εκδηλώσεις, διοργάνωση πάρτι, συγκεντρώσεων με φίλους κλπ.
- Αποφυγή υπεργονεϊσμού, με στόχο την δόμηση μιας αυτόνομης προσωπικότητας.

Βιβλιογραφικές αναφορές & αναφορές από το διαδίκτυο

- «Σύνδρομο Άσπεργκερ: ένας πρακτικός οδηγός για δασκάλους» από Cumine, Val Leach, Julia, Stevenson, Gill, Ελληνική Εταιρία Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων, 2000,
- «Παιδιά με σύνδρομο Άσπεργκερ» από Άρση (http://www.arsi.gr/booklets/booklet_Asperger.pdf),
- Κατανοώντας τον μαθητή με σύνδρομο Asperger: Οδηγός για εκπαιδευτικούς (http://www.noesi.gr/book/syndrome/asperger/teachersguide#sthash.6231EDlu.dpuf).